

A Manó-Világ Kétnyelvű Óvodai és Iskolai Program alkalmazása a magyar közoktatás keretein belül

Horváth Mónika – Erdélyi Nóra

XIII. kerületi Pitypang Tagóvoda

A Manó-világ Kétnyelvű Óvodai Program önkormányzati fenntartású óvodákkal együttműködve nyújt lehetőséget 3–7 év közötti gyermekeknek az angol nyelv korai nyelvelsajátítására. A kétnyelvű óvodai program a helyi pedagógiai programba illeszkedik, melyet angol anyanyelvi pedagógusok magyar óvodapedagógusok irányításával valósítanak meg. Célunk nem a nyelvoktatás, hanem a kétnyelvű környezet megteremtése. A tanulmányban röviden bemutatjuk a programot, összefoglaljuk a módszertani elemeket, valamint szólnunk az eddigi tapasztalatainkról és az elért eredményekről.

Kulcsszavak: óvoda, nyelvelsajátítás, innovatív módszerek, tevékenységközpontú környezet, angol anyanyelvi környezet

A XIII. kerületi Pitypang Tagóvodában 2011 szeptemberében indítottuk el a *Manó-Világ Kétnyelvű Óvodai Nevelési Programot* a Manó-Világ Kft.-vel együtt. Az együttműködés az önkormányzati óvodával lehetőséget biztosít a kerületben élő családok gyermekeinek a korai kétnyelvűség hatékony megalapozására. Az óvoda kétnyelvű része felmerő rendszerben, egyenletesen bővülve jelenleg már hét csoporttal működik, összesen 175 gyermek részvételével. A magyar pedagógiai programmal összehangolva, az angol anyanyelvi pedagógusok a magyar óvodapedagógusokkal közösen valósítják meg a kétnyelvű programot. Jelenleg hét angol anyanyelvi pedagógus dolgozik a kétnyelvű csoportokban.

A programban részt vevő pedagógusok

Programunk egyik erősségének a benne dolgozó pedagógusok személyét érezzük. A legmeghatározóbb pont a pedagógusok kiválasztása, mely több fordulón keresztül történik. Alapelvárásunk a pedagógiai végzettség, előtanulmányok ebben a témakörben. Előnyben részesítjük a művészeti területeken megszerzett ismeretekkel rendelkező kollégákat (hangszertudás, képzőművészet, drámapedagógia).

A jelentkező pedagógusoknak spontán szituációs helyzetekben kell bizonyítaniuk rátermettségüket, melynek során a gyermekekkel és a magyar pedagógusokkal való kapcsolatfelvételt, a kreativitást, az önállóságot kiemelten figyeljük meg. Szívesen foglalkoztatunk férfi pedagógusokat, mivel úgy gondoljuk, hogy a magyar óvodapedagógus szakma nagyon elnőiesedett, és fontos lenne a gyermekek környezetében mindkét nem képviselőjének a jelenléte.

Minden nevelési év megkezdése előtt kétnapos tréninget tartunk, melyben mind a magyar, mind pedig az angol pedagógusok ismereteket szerezhetnek a kétnyelvű program alapjairól, működéséről, a csapatmunka fontosságáról és a tevékenységi körök projektjeinek kétnyelvű feldolgozási lehetőségeiről. Kiemelt fontosságúnak tartjuk, hogy a kétnapos tréningen gyakorlati képzés valósuljon meg.

A Manó-Világ Kétnyelvű Óvodai Nevelési Program

A “Manó-Világ” Kétnyelvű Óvodai Nevelési Program egy újszerű, hatékonyabb módszert alkalmaz az óvodáskorú gyermekek nyelvi fejlesztésére, mint a megszokott órakerethez kötött oktatási forma. Az általunk kidolgozott kétnyelvű fejlesztési modell lehetőséget biztosít arra, hogy az óvodai foglalkozások és tevékenységek két nyelven folyjanak, melyben a nyelvi program teljes mértékben a magyar Óvodai nevelés országos alapprogramjára¹ épül, továbbá lehetőséget nyújt a kulturális identitástudat fejlesztésére is. Fontos része a programnak a célnyelvi, ebben az esetben az angolszász kultúra megismertetése. A hagyományokat, szokásokat, kulturális értékeket azonban nem csak megismertetni kell, hanem fontos, hogy élővé tegyük az óvodások szintjén.

Az óvodai tananyagunk szervesen összekapcsolódik a magyar óvodapedagógiai elvekkel, illetve az Óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott tevékenységi körökkel. Éves projekttema alapján kéthetes projekteket dolgoznak ki a pedagógusok, meghatározott szempontok alapján. Az óvodai témákhoz egyedi témákat is kapcsolunk – magyarországi és angolszász országok földrajzi és kulturális ismereteinek alapjai –, amelyek a gyermekek interkulturális ismereteit is fejlesztik.

Az óvodai programunk célja a kétnyelvűség megalapozása, az idegen nyelv megszerettetése, a mindennapi óvodai életben használt alapszókincs és beszédpanelek megismertetése, megteremtve ezzel a későbbi kétnyelvű iskolai oktatás alapjait. Munkánkat akkor tekintjük sikeresnek, ha a gyermekeket három év alatt olyan angol nyelvi szintre eljuttatjuk, hogy megértik a hétköznapi szituációkban a célnyelven elhangzó nem túl bonyolult mondatokat, ismerik az óvodában használatos alapszókincset, melynek egy részét használni is tudják. Valamint az óvodáskor végére képesek az egyszerűbb kérdésekre a célnyelven rövid tömondatokban válaszolni.

A kisgyermekkorú nyelvfejlesztés során nem a tudatos nyelvhasználatot, a nyelvi szabályok használatát magában foglaló ’nyelvoktatást’ alkalmazzuk, hanem a spontán, az anyanyelvi elsajátításhoz hasonló tanulási folyamatot. Így célunk, hogy az óvodások életformaként tapasztalják meg az angol nyelvet. Minden kétnyelvű óvodai csoportban délelőttönként 8–13 óráig egy angol anyanyelvű pedagógus kizárólag angol nyelven kommunikál a gyermekekkel, és nevelő-oktató munkát végez a magyar óvodapedagógusok jelenlétében és szakmai irányítása mellett.

1. kép: Kötetlen játéktevékenység az angol pedagógussal

¹ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200363.KOR

Az angol anyanyelvű nevelő délelőtti tevékenységei

1. Bekapcsolódik a játékba, ezzel kihasználva a játékban rejlő lehetőségeket, mely lehetőséget biztosít az egyéni és kiscsoportos fejlesztésre, továbbá a nyelvi fejlettségi szint folyamatos felmérésére.
2. Részt vesz a gondozási tevékenységekben (étkezés, mosdóhasználat, öltözködés), amely alkalmat teremt a napi élethez kapcsolódó szavak, kifejezések spontán beépüléséhez.
3. A közösen megtervezett, szervezett foglalkozásokon a magyar pedagógussal összehangoltan közvetíti angol nyelven az ismereteket a gyermekek felé. A munkaformák, a témák meghatározása a magyar óvodapedagógusok feladata, azonban ezek megvalósítása és összehangolt 'prezentálása' két nyelven együttes feladat.

Összefoglalva, ezekben a csoportokban a kommunikáció naponta több órán keresztül a célnyelven is történik. A Helyi Nevelési Program megvalósulásáért a magyar óvodapedagógusok felelősek, azonban a magyar és angol pedagógusok összehangolt munkája létfontosságú a program sikeréhez.

Tapasztalataink és eredményeink

Az elmúlt három év tapasztalatai azt mutatják, hogy a gyermekek könnyedén elfogadják a kétnyelvű környezetet. Nem okoz problémát számukra a pozitív érzelmi kapcsolat kialakítása az angol anyanyelvű pedagógussal. A korai nyelvelsajátítás során, illetve az idegen nyelvi közeg hatására a gyermekek nyitottabbá válnak, gazdagabb metakommunikációs eszköztárral rendelkeznek, gondolkodásukra a kreativitás, a logikai összefüggések gyors felismerése jellemző. A szülők pozitív visszajelzései alátámasztják az általunk megfigyelt pozitív hangsúlyú változásokat.

Szakmai körökben is megmutattuk egyedi, a magyar óvodapedagógia értékeire épülő programunkat, mely hamar kiemelt figyelmet kapott. Az ELTE Tanító- és Óvóképző Kar Idegen Nyelvi és Irodalmi Tanszékének *angol-magyar kétnyelvű óvodai gyakorlóhelye* lettünk, részt vettünk több szakmai konferencián, csatlakoztunk a *Boys and Girls Club of America* programhoz, és a Tempus Közalapítvány *Európai Nyelvi Díjának 2014* döntősei között tudhatjuk magunkat.

2013 szeptemberétől nagy örömünkre a program folytatását a Csata utcai Általános Iskolával együttműködve valósítjuk meg, ott megalakítva nyelvi klubunkat: *Boys and Girls Activity Center of Hungary* néven. Európában elsőként kaptuk meg a jogot, hogy az Amerikai Boys and Girls Club of America programját is beépítsük a saját programunkba. Az iskolai program célja az első négy évben az idegen nyelvi közeg megteremtése (beszédközpontú nyelvoktatás), ezért a napközis időben a kommunikáció a házi feladat megírásának kivételével kizárólag angol nyelven folyik, angol anyanyelvű tanárok vezetésével.

2. kép: Columbus Day

Így a gyermekek észrevétlenül, játékos formában, tevékenységeken keresztül, azonban mégis témaspecifikusan sajátítják el a nyelvet, illetve a már elsajátított ismeretekre építkeznek. Az írás, olvasás bevezetése kizárólag 3. osztálytól kezdődik. 2014 szeptemberében már két 25 fős első osztály indult az „Angol Napközi” programunkban.

Az amerikai Boys and Girls Club of Americával közös kooperáció keretében Európában mi képviseljük programjukat és felhasználhatjuk az általuk kidolgozott tematikákat. Meghívtak bennünket, hogy prezentáljunk az éves nemzetközi konferenciájukon San Franciscóban 2014. április 29. és május 3. között, és emellett egy személyes szakmai megbeszélésre is adtak lehetőséget, amelyben az óvodai és napközi programunkat is bemutathattuk.

A konferencián személyes szakmai konzultáción vettünk részt Glenn Permuy a Nemzetközi kapcsolatok vezetőjével és Tim Blaylockkal, aki 23 klubot vezet az Egyesült Államokban. Ünnepélyes keretek között nyitották meg a konferenciát, melyen 2000 fő vett részt San Francisco Hilton szállodájában. A nemzetközi csoportban az alábbi országok mellett sorakoztunk fel: Bahama, Botswana, Kanada, Columbia, Kongó, Ghána, Guatemala, Libéria, Nagy-Britannia, Mexikó, Dél-Afrika és Uruguay.

3. kép: Glenn Permuy, Erdélyi Nóra, Horváth Mónika, Mark Lakeman (San Francisco, 2014)

A konferencia során megismertük ezen országok klubjainak működését, illetve közös beszélgetéseken vettünk részt, ahol munkánkat bemutathattuk egymásnak. Ezen kívül a Boys and Girls Club of America vezetői külön előadásokon mutatták be klubjuk működését, illetve szakmai programokon keresztül kaptunk biztonságtechnikai, marketing-, szervezetejlesztési, csapatépítési és szponzorációs lehetőségeikről ismereteket. Lehetőségünk volt egy buszos kirándulás keretében két klubjukat is meglátogatni, ahol a klubok vezetői, diákjai számoltak be a klubok működéséről, tapasztalataikról. A konferencia ideje alatt lehetőségünk volt egy szakmai kiállításon részt venni, ahol pedagógiai módszerekről, játékeszközökről és az ehhez kapcsolódó informatikai újításokról kaphattunk ízelítőt.

Az ötnapos konferencia alatt kitüntetett figyelemben részesültünk, nagy érdeklődés övezte a bemutatónkat és az általunk végzett munkát, módszereinket. Büszkeséggel töltött el bennünket, hogy bemutathattuk Budapest XIII. kerületének két intézményét és képviselhettük az ott dolgozó kollégáinkat. Nagy örömünkre Glenn Permuy, a Nemzetközi kapcsolatok vezetője 2015 februárjában személyesen meglátogatta intézményeinket. Lehetőségünk nyílt bemutatni a XIII. kerület Egyesített Óvoda

intézményeit és a Csata Utcai Általános Iskola „Angol Napközi” Programját amerikai vendégünknek.

Hisszük, hogy a nyelvtanulás a korai szakaszban akkor lehet igazán sikeres, ha az általános fejlesztés részét képezi, ezért nyelvi programunk a gyermek egész személyiségét fejleszti. A leghatékonyabb nyelvoktatás gyermekkorban a nyelvelsajátítás, amely – esetünkben – angol, illetve kétnyelvű környezet biztosításával érhető el.